

РЕЦЕНЗИЯ

от: проф. д-р Никола Андреев Манев, специалност
„Наказателен процес”

относно: конкурс за професор по „Наказателен процес”,
обявен от СУ”Св.Климент Охридски” в
ДВ бр.83 от 17.10.2017г.

кандидат: доц. д-р Георги Иванов Митов

ПОЧИТАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ:

Със заповед на Ректора на СУ”Св. Климент Охридски” съм определен за член на журито по избор на професор по Наказателен процес за нуждите на Юридическия факултет на СУ”Св.Кл.Охридски”. На първо заседание на журито съм избран за рецензент по процедурата.

Единствен кандидат в конкурса за професор е доц. д-р Георги Иванов Митов. Същият преподава на студенти по право в юридическия факултет на СУ вече 30 години, като се започне от асистент и се стигне до доцент и доктор на науките. През тези години води лекционни курсове на студенти и във ВТУ”Св.св.Кирил и Методий” гр.Велико Търново. Дългогодишната му научна и преподавателска работа е добре позната в средите на юридическата научна общност, където Митов се ползва с авторитет и доброто име на задълбочен учен в сферата на науките в наказателно-правната ни система. Зам.декан е на факултетите в СУ и ВТУ, с което е натрупал и опит в администрирането на научните изследвания и преподаването на правни дисциплини.

Доц.Георги Митов представя за участие в конкурса монографично изследване на тема „Наказателни дела от частен характер”. С., 2017, изд-во СИБИ, 291с., както и два доклада, публикувани като материали в сборници от

научни конференции, които са извън съдържанието на монографията. Представените работи съдържат нови научни постановки не само в областта на наказателния процес, но и в юридическата доктрина въобще. През годините Митов се занимава изключително с въпроси на правната уредба и процесуалната практика в редовните съдебни инстанции по наказателни дела, както и възобновяването като извънреден способ за проверка на влезли в сила присъди. На кандидата не са чужди и теми из областта на развитието на правораздавателната система, взаимодействието на правораздавателния съд с органите на досъдебното производство, формите на съдебен контрол в досъдебната процесуална работа. Това показва разностранните научни интереси на доц. Митов, което му позволява да се занимава с по-общи и по-конкретни въпроси на наказателната процедура, определено актуални и важни за законотворчеството и за процесуалната практика. Той разглежда, според възможностите на научното изследване, въпроси, които се поставят от много време и чакат съответни решения. След хабилитирането си Г.Митов разширява периметъра на научния анализ, като обръща подчертано внимание на ускорено протичащата у нас реформа в наказателнопроцесуалната система. Става дума за правна материя, която е наситена с множество стари и нови проблеми, някои нерешени и до ден днешен по задоволителен начин и предполагащи срещане на възможни трудности в хода на научното изследване. Тези трудности в крайна сметка са преодоляни от автора. Поради това поставяните от Г.Митов въпроси представлява научна смелост. Проявен е самостоятелен подход; работата е резултат на авторовите усилия, довели до безсъмнен успешен резултат. Книгата е обсъдена на заседание на катедра НПН на юридическия факултет и насочена към процедура пред научно жури за даване на академичната длъжност „професор”.

Изложението в монографията представлява кохерентно научно изследване на точно определен сегмент в теорията и практиката на наказателния процес. Състои се от три глави, увод и заключение. Прави впечатление, че авторът е избегнал една твърде често срещана слабост при структуриране на монографични изследвания, а именно - допускане на неравнопоставеност в обема на отделните глави. Така е поради значителния опит, натрупан от Г.Митов, както и от достойнството на работата, че в нея отделните глави разглеждат по принцип равнопоставени проблеми : общи положения на наказателното преследване на престъпленията от частен характер, процесуалната фигура на частния тъжител и процедурата на производствата от частен характер. Това подсилва научното значение на труда.

Глава първа е посветена на въпроси от по-общ и по-конкретен характер на реализирането на наказателна отговорност по частна инициатива. Обърнато е подобаващо внимание на търсене на наказателна отговорност по инициатива на жертвите на престъпни посегателства, което е въпрос на държавна политика в сферата на борбата с престъпността и правилото за неотвратимост на наказанието за извършено престъпление. Това е важен проблем на наказателната процедура, тъй като той се отнася и до правото на защита на гражданите по смисъла на Конституцията на РБ /чл.56/ и на наказателнопроцесуалния закон. Разгледана е и процесуалната фигура на насрещната тъжба, като при това е направен паралел с института на реторсията. Правилно авторът е отделил значително внимание на правилата относно встъпване на прокурора в производство от частен характер и на образуване на дело от общ характер за престъпление от частен характер. В тази насока е състоятелно изложението за възможностите на държавата да интервенира в отношенията във връзка с реализиране на наказателното

преследване за извършено престъпление от частен характер. В това отношение в теорията винаги е имало спорове за необходимостта държавата да се намесва и при търсенето на наказателна отговорност за престъпленията от частен характер; твърди се дори, че така се ограничава началото на диспозитивност в наказателния процес.

В глава втора са анализирани спецификите на частния тъжител като субект на наказателния процес и участник в него. Обосновано най-съществено внимание е отделено на процесуалните предпоставки за конституиране на частен тъжител в съдопроизводството от частен характер. Разгледано е и процесуалното естество на тъжбата като процесуално средство, от една страна, за сезиране на правораздавателния съд и от друга – за повдигане на обвинение за престъпление от частен характер. В процесуалното положение на частния тъжител е наблегнато на ролята му на главен обвинител, който носи тежестта на доказване и който поради заинтересованост не може да бъде разпитван като свидетел по същото дело. Разнопосочно са разгледани и действията на органите на МВР във връзка с подпомагане на пострадалия в дейността му по частно наказателно преследване. Съдействието на МВР е важно главно с оглед пълна идентификация на престъпния деец, който ще бъде привлечен към наказателна отговорност, както и за издирване и локализиране на неговото местоживееене – с оглед възможността подсъдимият при образувано дело да бъде редовно призоваван. Структурите на вътрешното министерство могат да съдействат и в множество други насоки, което съответства на комплексния характер в компетентността и правомощията на тези структури на изпълнителната власт. Така те могат да предоставят информация за регистрирано МПС, допуснати нарушения по Закона за движение по пътищата, за издадени документи за самоличност и т.н. Втората глава

изследва и друга категория по-обща въпроси, а именно особените основания за прекратяване на наказателни дела от частен характер, уредени понастоящем в чл.24, ал.5 НПК. При тях е подчертано диспозитивното начало при участието на жертвите на престъпни посегателства в процедура по наказателно преследване на извършителите на престъпления. Състоятелно е обърнато повече внимание на помирието като прекратително основание, доколкото то се явява „предвестник“ на споразумението за решаване на делото в процедурите от общ характер. Най-малкото и двете се явяват своеобразна форма на процесуална сделка.

Третата глава в монографичния труд разглежда процедурата по наказателни дела от частен характер. Обърнато е внимание на отделните стадии: предаване на съд, трите редовни съдебни инстанции, възобноваването на наказателни дела като извънреден способ. Състоятелно е мнението на автора, че привеждането в изпълнение на влезли в сила присъди е стадий в съдебната фаза на наказателния процес, а не просто особени правила в НПК. Така се подкрепя отдавна изказаното от акад.С.Павлов становище, че привеждането в изпълнение е все още процесуална дейност, а не административна такава, макар да не е правораздавателна по същество.

В цялостното изложение на изследваната правна материя правят определено впечатление множеството предложения на Г.Митов *de lege ferenda*, което е доказателство за добро познаване на изследваните проблеми и способност правни предписания да бъдат облечени в съответна нормотворческа форма. Освен това, обоснован е подходът предложенията за развитие на законодателството да бъдат посочени на съответното систематическо място, а не в заключението на труда.

Научните приноси могат да бъдат посочени в сферата на научна новост, обогатяване на съществуващи знания и подпомагане на практиката.

Определено научна новост е цялостното систематично изследване в пълнота на проблемите, които възникват при делата от частен характер. До сега в теорията са разглеждани само отделни въпроси, които се отнасят до частната инициатива за наказателно преследване. В тази насока е направено подробно отграничаване на тези дела от производствата от общ характер от различни гледни точки: например, предвид инициативата за наказателно преследване, взаимодействието на пострадалите граждани с органи на държавата, проявата на диспозитивното начало и служебното начало и т.н.

В приносите преобладават анализите, които се отнасят до обогатяване и доразвитие на съществуващи знания, като:

- обосноваването на тезата, че частното начало в наказателното преследване е по-тясно понятие от диспозитивността и представлява част от нея;

- подробното изследване на насрещното частно обвинение, съответно на насрещната тъжба, като особено процесуално средство, което обаче не е законоустановено в действащата у нас наказателнопроцесуална система;

- изводите относно същността на реторсията като особен случай на изземване на обвинението от съда при осъществяване на тази основна процесуална функция, главно с оглед формулиране на обвинителната теза и прилагането на правилата от общата и особената част на наказателния закон;

- пространното разглеждане на правните възможности на прокурора като представител на държавата да встъпва по дела от частен характер, както и да образува производства от общ характер за престъпления от частен характер. Тук от особено значение е анализа на баланса между частното обвинение и публичната инициатива за наказателно преследване в смисъла на проявление на правовата държава и неотвратимостта на наказанието;

- обсъдени са и два неуредени в НПК проблеми – възможността за подаване на обща тъжба от няколко пострадали физически лица и присъединяване на пострадал към вече подадена тъжба от друго увредено от престъплението лице;

- съдействието на органите на МВР, което те оказват на пострадалите от престъпления от общ характер, е разгледано предвид на правилата на Закона за администрацията /Пар.1, т.2 от закона/;

- след съответно разглеждане от материално-правна и процесуална гледна точка се предлага квалификацията на престъпното деяние, която се дава от председателя на съда с разпореждането за образуване на дело от частен характер, да подлежи на въззивно обжалване от пострадалия по реда на глава двадесет и втора /ускореното въззивно производство за проверка на определения и разпореждания/;

- обсъдени са особеностите на процедурата по възобновяване на дела от частен характер, като са направени вярни изводи за това, че по тази категория дела нормативно е ограничен кръга на легитимираните лица, които могат да правят искане за възобновяване, а също че на практика възобновяването е допустимо на основанията по чл.422, ал.1, т.1-3 и 5 НПК.

Монографичният труд на автора Г.Митов е в полза и на процесуалната практика, не само по отношение на съдопроизводството. От тази гледна точка също се съзира приносен елемент.

По отношение на книгата и предложените за рецензиране доклади в съответни сборници от конференции могат да се направят и някои бележки от предимно фрагментарен характер. Така, в библиографията са посочени само три източника от немската правна литература, като се има предвид, че в Германия наказателнопроцесуалната теория е твърде пространно развита и могат да бъдат посочени и други автори. В заглавията на двата доклада се

говори за съдебни правомощия за връщане на делото на прокурора; не е спорно, че връщането на прокурора е последица от упражняване на правомощие на съда да прекрати съдебно производство.

Критичните бележки са ограничени и те по никакъв начин не намаляват научното значение на представените за рецензиране работи на кандидата.

Рецензентът си позволява да посочи, че лично познава кандидата от началото на неговата научна и преподавателска дейност и до сега. Предвид и на това намира за състоятелно да даде становище, че личните и професионални качества на доц. д-р Георги Митов са предпоставка той да получи научна длъжност «професор».

ОТ КАЗАНОТО ПО-ГОРЕ МОЖЕ ДА БЪДЕ
НАПРАВЕНО СЛЕДНОТО ОБЩО ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Вследствие на всичко посочено в рецензията и като резултат от комплексен анализ на научните трудове на доц. д-р Георги Иванов Митов и неговата преподавателска дейност, намирам, че са налице необходимите основания да му бъде дадена еднозначно положителна оценка и да бъде назначен на длъжност «професор» в професионално направление 3.6. Право, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, научна специалност наказателен процес в СУ»Св.Климент Охридски».

12.01.2018г.

София

Рецензент:

проф. д-р Никола Андреев Манев

